

πρωτογόνων Ἀρίων. Τῷ Δι' αὐτῶν ἐδίδουν τὸ ὄνομα Βαγαῖος¹ ἢ Σαβάξιος, παραγόμενον ἀπὸ ῥήματος κοινοῦ τῇ ἰνδικῇ καὶ τῇ ἑλληνικῇ, σημαίνοντος δὲ δέδειν. Εἶχον τὰ αὐτὰ τοῖς Ἑλλήσι φωνήεντα, ἀναλόγους δὲ φθογγολογικούς νόμους². Ἀληθὲς ὅτι, κεχωρισμένοι τῆς θαλάσσης, ὑπελείφθησαν τῶν νεωτέρων τοῦ ἀλιπέδου λαῶν ὡς πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τούτων ὡς ἄνθρωποι ἀμβλεῖς τοῦ νοῦν, προωρισμένοι εἰς ὑποδεέστερα ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ κοινωνίᾳ ἔργα. Ἐν τούτοις καὶ οὗτοι ἔσχον ποτὲ μεγάλεον καὶ ἀνεξαρτησίαν, κατοπιζόμενα ἐν ταῖς ἐθνικαῖς αὐτῶν παραδόσεσιν. Αἱ παραδόσεις αὗται ἀπαντῶσι κυρίως ἐν τῇ ἀρκτικῇ Φρυγίᾳ περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Σαγγαρίου, ὅς, διαγράφων μεγάλους ἐλιγμούς, ῥεῖ πρὸς τὸν Πόντον, εἰς ὃν ἐκβάλλει διαρρέων τὴν Βιθυνίαν.

(Ἀξολοῦθε?).

Ο ΑΡΡΙΑΝΟΣ.

(Συνέχεια τοῦ προηγούμενου ἀριθμοῦ).

Τὸν σκοπὸν τῆς περὶ Ἀλεξάνδρου συγγραφῆς τοῦ Ἀρριανοῦ μανθάνομεν ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἱστορικοῦ¹, ὅστις ὡς τοιοῦτον προσέθετο ἵνα παραδῶσιν ταῖς ἐπερχομέναις γενεαῖς τὰς πράξεις τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὃν πρῶτιστα πάντων ἀποδέχεται καὶ κρίνει ὡς στρατηγόν. Ἐν δὲ τῷ ἔργῳ τούτῳ προβαίνει ἄνευ ῥητορικοῦ τοῦ ὕψους καλλωπισμοῦ, ἄνευ λεκτικοῦ κόμπου, ἀλλὰ μεθ' ἀπλότητος καὶ σαφηνείας καὶ πρὸ παντὸς μετ' ἀγάπης πρὸς τὴν ἀλήθειαν². Ὅτι δὲ συγχρόνως καὶ ὡς μαθητῆς τοῦ Ἐπικτιῶτος παρηκολούθησεν ὁ Ἀρριανὸς καὶ ἠθικὸν τινα σκοπὸν ἐν τῷ προκειμένῳ συγγράμματι, οὐδαμῶς εἶναι ἄξιον ἀπορίας καὶ θαυμασμοῦ. Λέγει δὲ ἐν τῇ Ἀναβάσει³ ὁ ἱστορικός τὰ ἐξῆς ἐπὶ λέξει: «Τὰ δὲ ἔργα ἐκεῖνα ἐκάκιστα ἀληθείας τε ἐνεκα τῆς ἐμῆς καὶ ἡμῶν ὀφελείας τῆς εἰς ἀνθρώπους, ἐφ' ὅτ' ὠρμήθησαν οὐδὲ αὐτὸς ἄνευ θεοῦ ἐς τὴνδε τὴν συγγραφὴν», ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι, συμφῶνως πρὸς τὴν στωϊκὴν τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ διδασκαλίαν, ἐξαίρει καὶ ἐγκωμιάζει τὴν εὐφροσύνην ἰδίᾳ ὡς τὴν βάσιν πάσης ἀρετῆς⁴, καὶ ἀναγνωρίζει ἐν τοῖς ἀνθρωπίνους ἔργοις ὑψηλότεραν τινὰ ἐπενέργειαν τοῦ θεοῦ⁵, ὅστις προσσημαίνει τὴν θέλυσιν αὐτοῦ διὰ διαφόρων σημείων, χρυσμῶν καὶ οἰωνῶν.

Συγκεκριμένοι οὖν τ' ἀνωτέρω εἰρημένα, λαμβάνομεν ὡς πόρισμα, ὅτι ἡ τοῦ Ἀρριανοῦ πορὰστασις διακρίνεται διὰ τὸν πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἔρωτα, διὰ τὴν αὐστηρὰν ἀμεροληψίαν, τὴν ἠθικὴν σεμνότητα, τὴν σαφηνείαν καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν βαθεῖαν γνῶσιν τῶν πολεμικῶν πραγμάτων. Ἐνεκα δὲ τῶν ἀρετῶν τούτων δικαίως δύναται νὰ καταταχῇ ὁ συγγραφεὺς οὗτος εἰθὺς μετὰ τοὺς διακεκριμένους τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος ἱστορικούς, τὸν Ἡρόδοτον, Θουκυδίδην καὶ Ξενοφῶντα. Βεβαίως δὲ ἔχει τὸ ὀξύ πολιτικὸν βλέμμα τοῦ Πολυβίου, οὔτε κατανοεῖ μέγεθος καὶ σύνολον πραγμάτων τούναντίον δὲ παθαίνεται καὶ ἐνθουσιᾷ μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἐπὶ μέρους ἀρετῶν τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν κατορθωμάτων τοῦ Ἀλεξάνδρου ἢ ὑπὸ τοῦ μεγέθους τοῦ ἐγχειρήματος, ὃ ἀνέλαθεν ὁ τῆς Ἀσίας κατακτητῆς, ὃν θεωρεῖ μὲν αἰετοῦ ὡς διαπρεπῆ στρατηγόν, δὲν ἐκτιμᾷ ὅμως πρεπόντως ὡς πολιτικόν. Ναὶ μὲν δὲν ἀρνεῖται τὴν σπουδαιότητα τῶν μεγάλων πολιτικῶν ἐπακολουθημάτων, ἀπερ ἐκαρπώθη ἡ δεσποτικὴ Ἀνατολὴ ἐκ τῶν μετὰ τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος ἐνώσεως αὐτῆς⁶, οὐδὲ λησιμονεῖ νὰ κάμῃ ἔστιν ὅτε μνειάν τῆς ἀναμορφωτικῆς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου δράσεως καὶ τῆς σπουδῆς αὐτοῦ πρὸς βελτίωσιν τῶν πολιτευμάτων ἰδίως ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ⁷, τὸν παγκόσμιον ὅμως καὶ ἐκπολιτιστικὸν χαρακτῆρα, ὃν ἐνεκόλασεν ὁ Μακεδὼν βασιλεὺς ἐπὶ τῆς κατακτήσεως ἐκείνης, δὲν ἠδυνήθη

εἰ μὴ ἀτελῶς μόνον νὰ κατανοήσῃ καὶ ὁ Ἀρριανός, ὅπως ἀτελῶς ἀντελήφθησαν αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ λοιποὶ ἱστοριογράφοι τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τὴν ζωηρὰν ἰδιοφυίαν τοῦ παγκοσμίου τούτου πνεύματος πρὸς πᾶν τὸ ὥραϊον, μέγα καὶ ὠφέλιμον, πρὸς δὲ καὶ τὴν σπουδὴν αὐτοῦ πρὸς τὸ συνδέσαι τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμὸν μετὰ τοῦ ἀσιατικοῦ κόσμου, δὲν ἠδυνήθη νὰ κατανοήσῃ ἐπαρκῶς ὁ Ἀρριανός καὶ ἐκτιμᾷ δεινῶς, ὅπως καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Κούρτιος ἑλλειπῶς πως παρέστησε τὴν ἐξοχὸν ταύτην τοῦ πανελληνίου στρατηλάτου ἀρετὴν. Διότι ἡ ἐκπολιτιστικὴ τε καὶ ἱστορικὴ σημασία τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐκστρατείας, ἥτις πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῆς κατακτῆσεως φέρει καὶ τὴν σφραγίδα τῆς ἐρεῦνης τῶν κατακτωμένων χωρῶν καὶ ἦν προυκάλεσαν σὺν ἄλλοις καὶ λόγοις ὑψίστου ἐπιστημονικοῦ διαφέροντος⁸, ἀποδεικνύεται καὶ διὰ τῶν πολυαριθμῶν καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν ἐγκαθιδρυθεισῶν ἀποικιῶν, αἵτινες φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ Ἀλεξάνδρου⁹ καὶ ὧν ἡ ἐπὶ καιρὸς θέσις μεγίστην λίαν ἐπιρροὴν ἐξήσκησε κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους, δικαιώσασθαι ἅμα καὶ τὴν προορατικὴν δεινότητα καὶ ὀξύνοϊαν τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῶν ἀπέδωκεν δὲ σὺν τῷ χρόνῳ αἱ ἀποικίαι αὗται περίδλεπτα, ὡς τὰ πολλά, κέντρα, ἐνθα ἐσφυζεν ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, ἑλληνικὴ ἐπιστήμη, γράμματα ἑλληνικά. Τρανὸν τῶν λόγων τούτων μαρτύριον ἔστω ἡ ἐν Αἰγύπτῳ ἰδίως Ἀλεξάνδρεια, ἡ συγκεντρώσασθαι τὸν καταπληκτικὸν ἐκείνον ἑλληνικὸν πολιτισμὸν.

Ὅρθην καὶ βεβαίαν ἐκτιμῶσιν τῆς ἐκπολιτιστικῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν Ἀσίᾳ ἀποδοτικῆς ματαίως ἀναζητοῦμεν παρ' Ἀρριανῷ, ὅστις, πόρρω ἀπέχων τῆς πραγματικῆς ἐνὸς Πολυβίου ἱστοριογραφίας, οὐδαμῶς ἐπιζητεῖ ὅπως ἐγκύρῃ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τῶν γεγονότων συνάθειαν, καὶ ἀντὶ νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ αἷτια, ἐξ ὧν πηγάζουσι τὰ γεγονότα, ἐκφέρει τούναντίον ἀπλῆν τινα καὶ ὡς τὰ πολλά ὀρθὴν περὶ τῶν πράξεων τοῦ ἥρωος, περὶ οὗ ἀσχολεῖται, κρίσιν, χωρὶς νὰ συνάψῃ μετ' αὐτῆς ἴδιον χαρακτηρισμὸν καὶ παροστήσῃ ἅμα αὐτὰς ὡς ἀναγκαῖα ἐπακολουθήματα καὶ ἐπιδρασὶν προὑπαρξάντων αἰτίων. Ἀρκεῖται δὲ μόνον, ὡς αἱ ἀξιοπιστότεροι πηγὰι καὶ τὰ ψευδέστερα ἔγγραφα μαρτυροῦσιν, εἰς ἀληθῆ περιγραφὴν τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, τῶν τόπων, ἐν οἷς αὗται ἐτελέσθησαν, καὶ τῆς ἱστορικῆς τῶν γεγονότων πορείας.

Δ'.

Περὶ τῆς γλώσσης παρ' Ἀρριανῷ¹⁰.

Ἡ γλώσσα τοῦ Ἀρριανοῦ συμφωνεῖ πληρέστατα πρὸς τὴν σπουδὴν, ἣν ἐπιμελῶς ἐπιδεικνύται ὁ συγγραφεὺς, ὅπως ἀποφύγῃ πάντα περὶ τὴν ἐκφράσιν ὀγκον, πᾶσαν ὑπερβολὴν καὶ ῥητορικὴν ἐπειδειξίν καὶ ἀναλάβῃ ὕψος ἀπλούστατον καὶ σαφές, ὅπερ ὅμως καταντᾷ ἔστιν ὅτε λίαν νηφάλιον καὶ δὴ καὶ ξηρόν οὐδὲν ἥττον ὅμως, εὐκαιρίας παρεμπιπτούσης, παρέχει ὁ ἱστορικός τῇ ἐκφράσει αὐτοῦ, διὰ παρεμπλοκῆς λόγων καὶ διηγήσεων, χροιάς τινα δραματικῆς ζωηρότητος, ἥτις συγκαλύπτει πως τὸ μονότονον τῆς ἀληγνίδεως. Ὅτι δὲ ἐκείντο ὁ συγγραφεὺς καὶ βαθμὸν τινα ῥητορικῆς, δυνάμενος νὰ δίδῃ εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ ὑψηλότεραν διόγκωσιν καὶ πτῆσιν, ἀποδεικνύει ἡ διηγητορία τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἣν ἀποτείνει πρὸς τοὺς ἐξερεθισθέντας Μακεδόνας¹¹, πολλαχοῦ δὲ πάλιν ἡ ἐκφράσις ἐνέχει ἐλαττωματικόν τι ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν φυσικὴν ἀπλότητα καὶ τὸ μὴ ἐξεζητημένον τοῦ ὕψους. Ἀλλὰ καὶ αὗται αἱ ἐν τοῖς καθέκαστα περιόδοι, αἵτινες συχνάκις ἀποδαινοῦσιν ἀσυμμέτρως μακροί, στεροῦνται ἐνίοτε ὁμοιογενεῖς καὶ ρυθμικῆς ἀναλογίας. Ἰχνυ ὅμως πρὸς τὴν τοῦ ξενοφοντείου ὕψους ἀπομίμησιν, ἣν ἐξαίρει ἰδίως ὁ Φώτιος¹², καὶ τοῦτο ὅπως δικαιολογήσῃ βεβαίως (διὰ τὸ ἱστορικός οὗτος ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ «δευτέρου Ξενοφώντος», δὲν ἀπαντᾷ παρ' Ἀρριανῷ¹³ πολλά. Παρετηρήθη δὲ ὑπ' ἄλλων ἥδη, ὅτι τὸ ὄνομα «δευτέρου Ξενοφώντος», ὃ ἔλαβεν ὁ Ἀρριανός, ἀπεδόθη αὐτῷ μᾶλλον ἐνεκα ταυτότητος κλίσεως ἀμφοτέρων τῶν συγγραφέων, Ξενοφώντος καὶ Ἀρριανοῦ, καὶ τῆς συμφωνίας ἐν τῇ συγγραφικῇ αὐτῶν δράσει, ἡ διότι ὁ Ἀρριανὸς ἀπεμιμήθη ἀποκλειστικῶς τὸν Ξενοφῶντα. Ὅτι δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῶν σχέσεων τῶν ἱστορικῶν τούτων πρὸς τοὺς διδασκάλους αὐτῶν, τοῦ μὲν Ξενοφῶντος πρὸς τὸν Σωκράτη, τοῦ δὲ Ἀρριανοῦ πρὸς τὸν Ἐ-

1) Σχετικῶς πρὸς τὸ ὄνομα Βαγαῖος παράβαλε τὸ ζενδικὸν Βάγα καὶ τὸ σλαβωνικὸν Βάγ, σημαίνοντα Θεόν· τὸ σανσκριτικὸν bhaga=εὐδαιμονία.

2) Περὶ τῆς φρυγικῆς γλώσσης ἴδε Lassen, Zeitschrift der deutsch-morgentl. Gesellschaft, X, 369 καὶ ἐξῆς.

πίκνυτον. Ἐν τούτοις, ἂν ὁ Ἀρριανὸς ἀπεμνήσθῃ τι, ἔπραξε τοῦτο λαβὼν ὑπ' ὄψει ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν περιόδων καὶ τῷ λεκτικῷ αὐτοῦ τὸν Ἡρόδοτον μᾶλλον ἢ τὸν Ξενοφῶντα. Ἡ αἰρεσις ὅμως αὐτῇ δὲν ἀποκλείει βεβαίως καὶ τὴν ἀποδοχὴν, ὅτι ὁ Ἀρριανὸς δὲν παρέλαβε καὶ ἀπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ὡς καὶ παρὰ τοῦ Θουκυδίδου ἐκφράσεις τινὰς καὶ τρόπους συντάξεων. Πλεῖστα δ' ὑπάρχουσι παρ' Ἀρριανῷ παραδείγματα μιμήσεως ἡροδοτείων συντάξεων καὶ ἐκφράσεων, ὧν ὅμως παρατιθέμεθα τὰ ἐν ὑποσημειώσει φερόμενα¹³.

Καὶ οὐ μόνον δὲ ἐν ἐκφράσει καὶ τρόποις συντάξεων, ἀλλὰ καὶ ἐν τισὶ συντακτικοῖς ἰδιώμασιν ἠκολούθησεν ὁ ἡμέτερος ἱστορικός τῷ Ἡροδότῳ, ὡς περὶ τούτου πείθουσι πλείσθ' ὅσα χωρία παρ' Ἀρριανῷ, οὕτινος καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῇ ἐπὶ τέλους δὲν ἔχει τὴν διαύγειαν ἐκείνην καὶ καθαρότητα, ἣν κέκταται ἡ ἀττικὴ διάλεκτος, ἀφ' ἧς ἀποκλίνει ἐν τοῖς ἐπομένοις γλωσσικοῖς ἰδιωτισμοῖς.

1ον) Προηγούμενων ρημάτων κωλύσεως, ἐναντιώσεως, ἀρνήσεως καὶ ἀπαγορεύσεως σημαντικῶν, ἔπεται παρ' Ἀρριανῷ τὸ «μὴ οὐ» μετ' ἀπαρεμφάτου ἐν τῷ λόγῳ παρεισαγόμενον¹⁴, καὶ ὅταν τὰ ρήματα ταῦτα δὲν λέγωνται μετ' ἀρνήσεως τὸ «μὴ οὐ» τοῦτο θὰ ἐτίθετο παρ' ἀττικοῖς μόνον ἐὰν ἀπαγορεύσεως σημαντικὰ ρήματα περιεῖχον ἀρνητικὴν ἔννοιαν.

2ον) Συχνότατα ἀπαντᾷ παρ' Ἀρριανῷ οὐδέτερον πληθυντικὸν ὑποκείμενον μετὰ πληθυντικοῦ (ἀντὶ ἐνικοῦ, κατὰ τὴν λεγομένην ἀττικὴν σύνταξιν) ρήματος καὶ ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει ἡ παρ' ἀττικοῖς ἀπαντῶσα περίπτωσις, καθ' ἣν οὐδέτερα πληθυντικὰ ὑποκείμενα εὐρίνται ἐνίοτε συντεταγμένα μετὰ πληθυντικοῦ ρήματος, ὅταν πρόπῃ νὰ ἐξαρθῇ ἡ ἔννοια τοῦ πληθους ἢ ὅταν σημαίῃ τὸ ὑποκείμενον πρόσωπα¹⁵.

3ον) Γενικῶς μεταχειρίζεται ὁ Ἀρριανὸς τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (οἱ, οἷον, οἷσι) ὡς εὐθείας ἀνταντικλῶν ἀντωνυμίας, ὅπερ δὲν συμβαίνει παρὰ τοῖς ἑλλήσιν¹⁶. Τὰς δὲ ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας δὲ καὶ ὅσας μεταχειρίζεται ὁ αὐτὸς ὡς ἐν γένει καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως τῆς σημασίας μιᾶς ἐκάστης ἐξ αὐτῶν.

4ον) Οὐχὶ σπανίως ἀπαντᾷ παρ' Ἀρριανῷ τὸ οὐ δὲ συνδεδεμένον προτάσεις τασσομένας ἐν τῷ λόγῳ μετὰ βεβαιωτικὴν τινα ἔννοιαν, ἐκεῖ ὅπου ἀκριβῶς προσδιόζει τὸ παρ' ἀττικοῖς καὶ οὐ¹⁷. Ὡσαύτως εὐχρηστέῃ παρ' Ἀρριανῷ, ὡς καὶ παρὰ τοῖς μεταγενέστεροις καθ' ὅλον, τὸ μὴ, τιθέμενον ἐνίοτε ἐκεῖ, ἐνθα οἱ ἀττικοὶ τιθεσὶν τὸ οὐ.

5ον) Τὸ πρὶν μετ' ἀπαρεμφάτου ἐν τῷ λόγῳ παρεισαγόμενον, προηγούμενης ὅμως ἀρνητικῆς τῆς κυρίας προτάσεως, παρὰ τοῖς τῆς ἀττικῆς διαλέκτου κανόνας¹⁸. Ὁμοίως χρῆται ὁ Ἀρριανὸς τῷ πρὶν ἀντὶ τῆς πρὸ προθέσεως¹⁹, ὅπερ ξένον τοῖς ἀττικοῖς ὑπάρχει.

6ον) Καί τοι μετὰ μετοχῆς (ἐπὶ τῆς παρ' ἀττικοῖς σημασίας τοῦ καί περ) εὐρίνται συχνότατα παρ' Ἀρριανῷ ὡς γενικῶς καὶ παρὰ τοῖς μεταγενέστεροις²⁰.

7ον) Ἐσθαλμένως τίθεται παρ' Ἀρριανῷ ἡ εὐκτική, ἀρχικοῦ χρόνου προηγούμενου ἐν τῇ κυρίᾳ τοῦ λόγου προτάσει²¹.

8ον) Μεταχειρίζεται ὁ ἡμέτερος ἱστορικός, ὡς καὶ οἱ μεταγενέστεροι συχνάκις τὸ ἀλλὰ γὰρ, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ ἀλλὰ.

9ον) Ἐκ αὐτοῦ παρὰ τὴν παρ' ἀττικοῖς χρῆσιν εὐρίνται παρ' Ἀρριανῷ ἄνευ ἄρθρου²².

10ον) Κελεύειν μετὰ δοτικῆς²³, ἐπίσης καὶ τὸ ὠφελεῖν μετὰ δοτικῆς²⁴.

11ον) Διδόναι συντάσσεται συχνάκις ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἀπαρεμφάτου²⁵, ὅπερ δὲν ἀπαντᾷ παρ' ἀττικοῖς.

12ον) Μέλλειν συνδέεται μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος χρόνου²⁶.

13ον) Ὑπὲρ συχνότατα ἀντὶ τῆς περὶ παρὰ τοῖς ἀττικοῖς.

14ον) Ἀμφὶ μετὰ δοτικῆς²⁷ ἀνάττικον.

15ον) Εἰς τὰς ἐκφράσεις ὡς εἰς, ὡς ἐπὶ, ὡς πρὸς, αἰτινες συχνότατα ἀπαντῶσι παρ' Ἀρριανῷ, ἀπεστέθη τέλος ἡ ἀρχικὴ σημασία τοῦ ὡς (=φαίνεσθαι).

16ον) Πρὸς ἐν παθητικοῖς ρήμασι μετὰ γενικῆς φερόμενῃ συχνότατα μὲν παρ' Ἀρριανῷ πρὸς δὴλῶσιν τοῦ ποιντικοῦ αἰτίου, σπανία δὲ παρὰ τοῖς ἀττικοῖς.

Μεταξὺ δὲ ἄλλων ἀναττικῶν τύπων εὐρίνται παρὰ τῷ ἐν λόγῳ συγγραφῇ καὶ οἱ ἐπόμενοι.

17ον) Ὑποφθασθῶ²⁸ ἀντὶ τοῦ παρ' ἀττικοῖς ὑποφθασθῶμαι.

18ον) Κατασχεθῆναι²⁹ ἄχρηστος παρ' ἀττικοῖς.

19ον) Συμπέπνυμαι³⁰, ἀντὶ τοῦ παρ' ἀττικοῖς εὐχρηστούντος συμπεπνυαί.

20ον) Ἐκπεριπλεούσονται³¹, ἀντὶ τοῦ ἀττικοῦ τύπου πλευσθ(οῦ)μενον.

21ον) Δεδομμένοις (ἐκ τοῦ δέμω) ἀντὶ δεδμημένοις.

22ον) Ἐπιπτεῖναι³², ἀντὶ τοῦ ἀττικοῦ ἐπιπτέσθαι.

23ον) Διαπραγνῆναι³³, ἄχρηστος παρ' ἀττικοῖς τύπος ἀορίστου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

1) Ἀναβ. I, 12, 2 ἐξῆς, ἐνθα μετὰ προταττόμενα ἐπιφέρει καὶ τὰδε «ἐνθεν καὶ αὐτὸς ὁρμηθῆναι φημι ἐς τήνδε τὴν συγγραφὴν. οἷα ἀπαξιώσας ἑμαυτὸν φανερὰ καταστήσειν εἰς ἀνθρώπους τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα».

2) Ἡ ἀλήθεια δὲ αὕτη παρώρμηται αὐτὸν ἵνα χαρακτηρίσῃ τὸ ἑαυτοῦ σύγγραμμα ὡς μέλλον νὰ καταπαύσῃ πῶς φησὶ περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ φήμην. Ἐπιφέρει δὲ (VI, 11, 2) τὰδε «καὶ ἡ φήμη παραδεξαμένη αὐτὰ κατὰ τοὺς πρώτους ψευσαμένους ἔτι καὶ εἰς ἡμᾶς διατῶζει. οὐδὲ ἀρήσει παραδοῦσα καὶ ἐφεξῆς ἄλλοις τὰ ψευδῆ εἰ μὴ ὑπὸ τῆςδε τῆς συγγραφῆς παύσεται» καὶ κατωτέρω δὲ (VI, 11, 7) ἐπιπροσθίσει τὰ ἐξῆς «ταῦτα μὲν δὴ ἐκβολῇ τοῦ λόγου ἀναγεγράφω μοι, ὡς μὴ ἀταλαίπωρον γίνεσθαι τοῖς ἔπειτα ἀνθρώποις τὴν ὑπὲρ τηλικούτων ἔργων τε καὶ παθημάτων ἀφήγησιν». Περὶ δὲ τῶν ἀντιφατικῶν καὶ διαφορωτάτων εἰδήσεων, τῶν ἀναφερομένων ὑπὸ τῶν περιγραφέντων τὰ καταρρώματα τοῦ κατακτητοῦ, ἐξ ὧν ὁ Ἀρριανὸς ἐπεχείρησε νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἀλήθειαν, ἐκφράζεται ὁ ἱστορικός ἡμῶν οὕτως ἐν τῷ προοίμῳ αὐτοῦ ὡς ἔπεται «ἄλλοι μὲν δὴ ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ' ἔστιν ὑπὲρ οὗτου πλείονες ἢ ἀνυμνονότεροι ἐς ἀλλήλους». Καὶ κατωτέρω «ὅστις δὲ θαυμάζεται ἀνθ' οὗτου ἐπὶ ταῖςδε τοῖς συγγραφῆσιν καὶ ἐμοὶ ἐπὶ νῶν ἡλθεν ἡ δὲ ἡ συγγραφὴ, τὰ τε ἐκείνων πάντα τις ἀναλεξάμενος καὶ ταῖςδε τοῖς ἡμέτεροις ἐντυχὼν οὕτω θαυμάζετω».

3) Ἀνάβ. VII, 30, 3.

4) Ἀνάβ. IV, 9, 1. 20. 3. VI, 16, 1. ἐξῆς.

5) Ἀνάβ. I, 9, 6. II, 6, 6. III, 3, 6. VII, 30, 2.

6) Ἀνάβ. IV, 11, 8.

7) Ἀνάβ. I, 17, 4. 10, 48, 2. II, 5, 8.

8) Ἐνεκα λόγου ἐπιστημονικῆς ἐρευνῆς καὶ ὅπως διαφωτίσῃ τὴν γεωγραφικὴν ἐπιστήμην εἶχε ὁρίσει ὁ Ἀλεξάνδρος ἐν τῷ ἐπιτελεῖν αὐτοῦ ἰδιαιτέρον γεωγραφικὸν τμήμα, ἐν ᾧ περιελήφθησαν οἱ λεγόμενοι «Βηματισταί». Ὁ δ' ἀνωτέρω μνημονευθεὶς παράπλους τοῦ Νεάρχου, ἀρχηγοῦ τοῦ κατὰ θάλασσαν ἐπιτελεῖν Ἀλεξάνδρου βᾶσιν κυρίως εἶχε τὴν ἐξακριβώσιν τῶν χωρῶν ἐκείνων, περὶ ὧν πρότερον μυθώδη μόνον ἀφηγήματα ὑπῆρχον.

9) Ὡς ἐξάγεται τοῦτο ἐκ τῶν πολυπληθῶν νομισμάτων τῶν ἐσχάτως ἀνευρεθέντων πανταχοῦ τῶν ἐξ Ἀλεξανδρείας ἰδρυθεῖσιν ἀποικιῶν καὶ ἐν αὐτῇ ἐτι τῇ Παρθίᾳ καὶ ταῖς Ἰνδοῖς.

10) De Abicht: Arrian's Anabasis, Einl. σ. 15 ἐξῆς.

11) Ἀνάβ. VII, 9, 1. ἐξῆς.

12) Βιβλ. 58. «ἰσχνὸς δὲ τὴν φράσιν ἐστὶ καὶ μιμητὴς ὡς ἀληθῶς Ξενοφῶντος».

13) Εὐνηγέθη (=συνέθη) I, 1, 2. ἐπὶ δὲ (=πρὸς τούτοις δὲ) 3, 2. οἷα δὲ (μετὰ μετοχῆς) 3, 4. Πόθος λαμβάνει μιν 3, 5, πρόσχεσθε 7, 2, οὐδενὶ κόσμῳ (ἄνευ τῆς προθέσεως σὺν) 8, 8. ἐς ἀλκὴν τρέπεσθαι 8, 8. ὅτι μὴ 9, 3. ζυνοιστήχει μάχῃ 15, 3. ἐν νῶ λαμβάνειν, 23, 2. — Νόος II, 5, 3, πλήθει πολλοὶ 11, 3. ἐνέκυρσε 11, 5. συγγινώσκειν τινί τι 12, 1. πρῶτος ἔρξε 14, 2. οὐδὲν ἄχρι παθεῖν 14, 5. μὴδὲν πλέον γίνεσθαι 21,

6. τῶν τις 26, 4. — Ἐπιφράσθεις III, 2, 4, ἀτρεκῆς 3, 1. ἐλινύειν 15, 5. φρενήρης 22, 3. ἤθη (=κατοικίαι) 28, 5. — Διαγρήσθαι (=φρονεῖν) IV, 8, 9, μεγαλωστί 9, 4, ὦρα (=φροντίς) 18, 6. δαχίμων 29, 7. — Ἐπεῖ τε (=ἐπειδὴ) V, 1, 4. θαμβεῖν 1, 5. καλεῖν ἢ ὀνομάζειν ἐπὶ (ἀντὶ τῆς ἀπὸ προθέσεως) 1, 6. οὐδαμοί (=οὐδένες) 4, 3. ἀμυρὸς 6, 7. ἐπασκεῖν 8, 1. ἀστιβῆς 11, 1, κεραῖζειν 17, 3, μεγέθει μέγας 19, 5. — Μεταξέτεροι VI, 26, 1, ἡρώων 26, 12. ἀτάσθαλος 27, 9. — Κληρίζεσθαι VII, 7, 6. ἐπικερτομεῖν 8, 3. ἀτασθαλίη 14, 9. ἀρίδης 14, 20. μακροτάτω (ἐπὶ ῥήματι τόπου) 20, 7.

14) Πρβλ. Ἀνάβ. I, 13, 6. «εἰρῆς ἡμῶν τοῦ μὴ οὐ διαθῆναι ὡς ἔχομεν». Παρ' ἀπτικοῦς θὰ ἐπέρκει τὸ μὴ μόνον ἄνευ τοῦ οὐ, ὅπερ μὴ τιθέμενον δὲν ἀναίρει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπαρεμψάτου, ἀλλ' ἐπιτείνει μᾶλλον τὴν ἀρνήσιν τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ τὸ ἀπαρέμψατον ἐξαρθῆται. Οὕτως εὑρεται καὶ ἀλλοῦ τῆς Ἀναβίβης τὸ τοιοῦτον ἰδίωμα. Πρβλ. II, 27, 2. IV, 8, 3. 23, 3.

15) Πρβλ. Ἀνάβ. VI, 19, 1. «... καὶ τὰ σκάρη ἐμετρωρίζοντο». ἔνθα ἤρμοξε παρὰ τοῖς καθαρώς ἀπτικοῖς συγγραφεῦσι τὸ ῥήμα κατ' ἐνικὸν νὰ τεθῇ.

16) Ἀνάβ. I, 6, 9. «τοὺς ὑπατισταῖς ἄμα οἱ (=αὐτοῖς) ἄγων» καὶ I, 1, 7. «προβαλλόμενοι ἀμάχως πρὸ σφῶν».

17) Ἀνάβ. IV, 15, 7. «... οὐδὲ ἐθέλειν κατακούειν τοῦ σατράπου».

18) Πρβλ. π. γ. Ἀνάβ. I, 7, 5, καὶ V, 11, 4.

19) Πρβλ. Ἀνάβ. III, 18, 6. «πρὶν φάους» ἀντὶ «πρὸ φάους».

20) Ἀνάβ. I, 5, 7. 23, 4. III, 26, 2, ἐξῆς.

21) Ἀνάβ. V, 6, 6 7, 5. VII, 7, 5.

22) Πρβλ. π. γ. Ἀνάβ. IV, 20, 2 (?).

23) Ἀνάβ. I, 26, 3, VII, 12, 4.

24) Ἀνάβ. VI, 11, 3.

25) Ἀνάβ. III, 5, 4.

26) Πρβλ. π. γ. Ἀνάβ. I, 7, 5, V, 11, 4.

27) Πρβλ. Ἀνάβ. I, 22, 3. III, 3, 4.

28) Ἀνάβ. I, 13, 3.

29) Ἀνάβ. V, 2, 7.

30) Ἀνάβ. II, 21, 1, V, 12, 4.

31) Ἀνάβ. VI, 28, 6.

32) Ἀνάβ. II, 3, 3.

33) Ἀνάβ. VII, 13, 1.

(Ἀκολουθεῖ)

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΩΡΩΣ ΑΠΟΘΑΝΟΥΣΑΝ
ΣΟΦΙΑΝ Ν. ΠΕΡΒΑΝΟΓΛΟΥ.

* Καθὼς τὸ Ἴον τὸ ἀγνὸν μαραίνεται καὶ κλίνει, ὅταν ὁ λιπὴ ἀκάθεκτος βιαίως τὸ ραπίδην, οὕτως, ὡς Ἴον τῆς αὐγῆς, ἀπέθανε κ' ἐκεῖνη, πρὶν ἔτι τοῦ Μαῖου τῆς τὰ ρόδα συναθροίσῃ.

Εἶπεν ὁ Πλάστης: Ἄγγελε! τὸ μυρωμένον Ἴον, μέσθω προσκαίρου ἔαρος ἀνθίζον κατὰ μόνας, δροῦρον ταχύς διὰ πτερῶν πετάσας ἀερίων καὶ ψυτεύσον εἰς τῆς Ἑδῆς τοὺς ἀνθηροὺς λειμῶνας καὶ ἔσασι ἀμάραντον ἐδὼ ἄς ἀναθάλλῃ, ὅπου ἀφθίτου ἔαρος μοσχοβολοῦσι κάλλην.

Ἐνθ' ἀπλοῦτ' ἔτι σκιά, πρὶν λάμψῃ τὸ λυκόφως, πρὶν ἢ χυθῇ μεῖδιμα καὶ φῶς εἰς τὸν αἰθέρα, ἀκούω ἔν πτερύγιμα λαθραῖον, ὑποκώφως ὁροῦν εἰς τὸν ἀέρα...

—Ἐλθέ! ὁ Πλάστης δὲ καλεῖ—ὁ ἄγγελος τῇ λέγει— καὶ δὲ προσμένει τοῦρανοῦ ἢ σαπφειρίνῃ στέγῃ.

—Εἰς τὸ χρυσοῦν ἀνάκτορον τοῦ Πλάστου πῶς νὰ φθάσω; πτερὰ δὲν ἔχω· δύναμαι, εἰπέ μοι, νὰ πετάσω;

Ἐνθ' εἰς τοὺς ὄμους τῆς ταρσοῦς λευκῶν πτερύγων, τὴν περιπτύσσει κ' ἵπταται τοὺς οὐρανοὺς προσθίγων. Καὶ τῇ ἀνοίγεται ἡ λαμπρὰ τοῦ Παραδείσου πύλη, ἔνθα αἰώνιον κοσμεῖ μεῖδιμα τὰ χεῖλη, ἔνθα ἀπέδρα στεναγμοὶ καὶ συμφορὰ καὶ θοῆνος, κ' ὑμνεῖ τὸν Πλάστην μετ' αὐτῆς χρυσοῦν ἀγγέλων θυμῶν.

Καὶ ὅτε ἄνεμοι διγοῦν καὶ χύνεται σκοτία καὶ λαμπυρίζουν ὑψηλὰ ὠχρῶν ἀστέρων πλῆθη, τάνυε κάποτε πτερὰ ἀγγελικά, Σοφία, κ' ἔρχου νὰ χύνῃς βάλαμνον εἰς τῆς μητρὸς τὰ στῆθος.

Ὡσεὶ αἰθέριος σκιά, ὡς λευκοχίτον φάσμα, οἶπ' ἐν σου φίλημα γλυκὺ εἰς ἀγαπώντων χεῖλη, βαυκαλίζε τους μ' ἐν ἄγνόν παρηγορίας ἥσμα καὶ πέτα πάλιν, ἡ Ἥως πρὶν ἔτι ἀνατεῖλῃ.

Κ. Α. Π.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΕΚΛΕΙΨΕΩΝ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Πολλοὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἱστορικῶν, οἷον Ἡρόδοτος ὁ Ἀλικαρνασσεύς, Θουκυδίδης, Ξενοφῶν, καὶ Διοδώρος ὁ Σικελιώτης, μυθίαν ποιοῦνται ἐν ταῖς συγγραφαῖς αὐτῶν ἐκλείψεων τινῶν τοῦ ἡλίου, περὶ ὧν προτιθέμεθα ἐπ' ὀλίγον ν' ἀπασχολήσωμεν τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, ἀφορμὴν εἰς τοῦτο λαβόντες ἐκ τῆς ἀξιολόγου πραγματείας «Περὶ ἐπιταχυνομένης κινήσεως τῆς σεληνῆς»¹, ἣν ὁ διδάσκαλος τῆς Γαλλίας ἀστρονόμος κ. Tisserand. ἡδὴ ἀντιπρόεδρος τῆς ἐν Παρισίοις Γαλλικῆς ἀστρονομικῆς εταιρίας, ἀνέγνώ κατὰ τὴν ἐτησίαν συνεδριάσιν τῆς ἐν λόγῳ εταιρίας, τὴν συγκροτηθεῖσαν ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ παρόντος ἔτους.

Ἀρχαιότερα παδὼν εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Μιλησίου Θάλητος προορηθεῖσα² περὶ ἧς ὁ Ἡρόδοτος ἐν τῷ Α' βιβλ. 74 §. λέγει: «Μετὰ δὲ ταῦτα πόλεμος τοῖσι Λυδοῖσι καὶ Μήδοισι ἐγεγόνε ἐπὶ ἔτεα πέντε, ἐν τοῖσι πολλάκις μὲν οἱ Μῆδοι τοὺς Λυδοὺς ἐνίκησαν, πολλάκις δὲ οἱ Λυδοὶ τοὺς Μήδους· ἐν δὲ καὶ νυκτομαχίαν τινὰ ἐποιήσαντο· διαφέρουσι δὲ οἱ ἐπὶ ἰσῆς τὸν πόλεμον τῷ ἔκτῳ ἔτει συμβολῆς γενομένης συνίνευκε, ὥστε τῆς μάχης συνε-

1) Ἡ σελήνη ὡς γνωστὸν διὰ μίαν ὁλόκληρον περὶ τὴν γῆν περιφοράν αὐτῆς ἀπαιτεῖ χρόνον 27 ἡμερῶν καὶ 1/3 περίπου τῆς ἡμέρας (27 ἡμ., 321661) κατὰ μέσον ὅρον. Ὁ χρόνος οὗτος εὐρέθῃ ὅτι ἐλαττοῦται ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων παρατηρήσεων μέχρι σήμερον, ὅπερ δεικνύει ὅτι ἡ κίνησις τῆς σεληνῆς περὶ τὴν γῆν βαθμηδὸν ἐπιταχύνεται.

2) Μόνον μέσον ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ καὶ νῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τοῦ προλέγειν τὸν χρόνον τῶν ἐκλείψεων εἶτε τοῦ ἡλίου, εἶτε τῆς σεληνῆς ὑπῆρχε ἡ ἐκ 18 ἑτῶν καὶ 11 ἡμ. περίοδος τῶν Χαλδαίων καλουμένη ὑπ' αὐτῶν Σάρος, ἐκ τῆς χαλδαϊκῆς λέξεως Sahara, σημαίνουσης τὴν σελήνην. Διότι παρατηρήθη ὅτι ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ τῆς περιόδου ὁ ἡλῖος, ἡ σελήνη καὶ ἡ γῆ κατέχουσι τὰς αὐτὰς σχετικὰς θέσεις ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐπομένως πρέπει αἱ ἐκλείψεις νὰ ἐπαναλαμβάνονται κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην περίοδον εἰς τὰς αὐτὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους, κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ τὸ αὐτὸ μέγεθος, ὅπερ καὶ πράγματι δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι συμβαίνει, ἀλλὰ κατὰ προσέγγισιν, διότι παρατηρήθη, ὅτι οἱ οἱ καὶ τινες ἐκλείψεις ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ κατὰ τὴν δευτέραν ἐφάνησαν ὡς μερικαὶ καὶ τὰνάπαλιν. Τὸν λόγον τοῦ φαινομένου τούτου θὰ ἐξηγήσωμεν ἐν μεταγενεστέρῃ ἡμῶν πραγματεῖᾳ, ὅτε εἰδικώτερον προτιθέμεθα νὰ πραγματευθῶμεν περὶ πολλῶν ἀστρονομικῶν ζητημάτων.